

Sygn. akt II CSK 540/19

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku M. K.

przy uczestnictwie W. K., K. W., D. B., J. K., X.Y., M. R., A. P., Y.Z., A. Z., B. D. i B.K.

o zasiedzenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 lipca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania W. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 stycznia 2019 r., sygn. akt I 1Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika uczestnika W.K. o przyznanie wynagrodzenia od Skarbu Państwa.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika W. K. od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 stycznia 2019 r., sygn. akt I 1 Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudence (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Uczestnik zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 123 k.c., art. 124 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 175 k.c., art. 172 § 1 i 2 k.c., art. 336 k.c. i art. 339 k.c., przez ich błędne zastosowanie sprowadzające się do przyjęcia, że zachodzą przesłanki do stwierdzenia zasiedzenia, podczas gdy z uwagi na przerwanie biegu terminu zasiedzenia nie zachodziła ku temu podstawa, co w konsekwencji

doprowadziło do błędnego przyjęcia, że termin do stwierdzenia zasiedzenia rozpoczął biec na nowo po wydaniu decyzji z dnia 18 czerwca 1979 r. i okres posiadania wymagany do zasiedzenia dla posiadacza w złej wierze minął z dniem 19 czerwca 2009 r. oraz że uczestnik postępowania nie zdołał obalić domniemania samoistności posiadania nieruchomości przez B. i B. małż. K., a ponadto do błędnego ustalenia, że posiadanie nieruchomości przez A. K. było posiadaniem samoistnym w złej wierze od czasu pobudowania na niej budynku mieszkalnego w latach 1957-1958, oraz że posiadanie nieruchomości przez B. K. rozpoczęło się w 1970 r.; naruszenie prawa procesowego, tj. m.in. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c., art. 217 k.p.c., art. 382 k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych uczestnika i brak wskazania w postanowieniu o ich oddaleniu przyczyn oraz uznanie w uzasadnieniu postanowienia co do istoty sprawy, że wnioski te były spóźnione, pomimo że apelujący wskazał, iż potrzeba powołania się na te dowody wynikła później, a przedłożone przez uczestnika postępowania dokumenty do pism z dnia 20 maja 2018 r., 1 października 2018 r. i 24 października 2018 r. potwierdzały fakty mające dla sprawy istotne znaczenie; art. 381 k.p.c. przez pominięcie nowych faktów i dowodów powołanych przez uczestnika w postępowaniu apelacyjnym, w tym dowodu z przesłuchania D.B. i K.W.; art. 378 § 1 k.p.c. przez rozpoznanie jedynie części zarzutów apelacyjnych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3,

poz. 9, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura pisemnych motywów zaskarżonego postanowienia nie daje podstaw do przyjęcia, iż orzeczenie to jest oczywiście nieprawidłowe. Decyzja Wojewódzkiej Komisji ds. Uwłaszczenia w K. z dnia 18 czerwca 1979 r. odmawiająca uwzględnienia wniosku A. K. (ojca B. K. o uwłaszczenie nieruchomości objętą niniejszym wnioskiem o zasiedzenie stanowi moment rozpoczęcia na nowo biegu jej zasiedzenia. Postępowania administracyjne w przedmiocie uwłaszczenia toczyły się z udziałem właściciela nieruchomości, tj. J. K., a także B. K. Mianowicie, akt własności ziemi z dnia 15 maja 1975 r. stwierdzający nabycie z mocy prawa tej nieruchomości na rzecz B. i B. małż. K. został na skutek wznowienia postępowania administracyjnego uchylony decyzją z dnia 16 września 1977 r. Kolejne postępowanie w przedmiocie uwłaszczenia zakończyło się powołaną wyżej decyzją z dnia 18 czerwca 1979 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że uczestnictwo w postępowaniu uwłaszczeniowym właściciela i posiadacza oznacza, że ewentualny bieg zasiedzenia mógłby się rozpocząć dopiero po zakończeniu postępowania uwłaszczeniowego, bowiem wszczęcie postępowania o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych przerywa bieg terminów zasiedzenia w stosunku do posiadacza takiej nieruchomości, który był uczestnikiem postępowania uwłaszczeniowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CKN 535/01, nie publ., z dnia 5 lutego 2010 r., III CSK 124/09 nie publ., z dnia 25 czerwca 2015 r., III CSK 362/14, nie publ.).

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) B. K. wraz z żoną po zakończeniu

postępowania uwłaszczeniowego nadal zajmowali nieprzerwanie przedmiotową nieruchomość i dokonali szeregu inwestycji polegających na remontowaniu budynku, postawieniu warsztatu murowanego. Do upływu 30 letniego terminu samoistnego posiadania w złej wierze właściciel ani jego następcy prawni nie podejmowali czynności skutkujących przerwaniem biegu zasiedzenia.

Jak chodzi o zarzuty dotyczące pominięcia wniosków dowodowych, to skarżący nie wykazuje, jak tego wymaga art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności by wnioskowane dowody dokumentowały zdarzenia przerywające bieg zasiedzenia (tj. w czasie od 19 czerwca 1979 r. do 18 czerwca 2009 r.) w rozumieniu art. 175 k.c. w zw. z art. 123 k.c. Zresztą jak na to zwrócił uwagę Sąd Okręgowy sam skarżący zeznał, że B. i B. małż. K. uważali sporną nieruchomość za swoją i „czuli się na swoim”. Wzywał ich do zapłaty czynszu, ale oni nie reagowali. Nie uzgadniali z nim, czy też z jego poprzednikiem prawnym (J. K. i jego pozostałymi spadkobiercami) żadnych czynności, które podejmowali w stosunku do tej nieruchomości.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wniosek pełnomocnika skarżącego uczestnika W.K. o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu podlegał oddaleniu, gdyż jeszcze przed rozstrzygnięciem wniosku uczestnika o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (postanowienie z dnia 7 maja 2019 r. - k. 610; pismo ORA w [...]. o wyznaczeniu pełnomocnika z urzędu pochodzi z 13 maja 2019 r.) ustanowił on pełnomocnika z wyboru do (6 maja 2019 r. - k. 627; pełnomocnictwo upoważniało do wniesienia skargi kasacyjnej i występowania przed Sądem Najwyższym), który jego imieniem wniósł skargę kasacyjną jako pełnomocnik z wyboru (618-626); w razie wniesienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, ostateczny upływ tego terminu określają przepisy art. 124 § 3 i 4 k.p.c. Osoba pełnomocnika z wyboru i ustanowiona z urzędu w tej sprawie jest ta sama. W chwili wydawania postanowienia z dnia 7 maja 2019 r. Sąd Okręgowy nie miał wiedzy o udzieleniu pełnomocnictwa z wyboru, gdyż skarga kasacyjna fizycznie wpłynęła na dziennika podawczy w dniu 9 maja 2019 r. (k. 618). W sytuacji, gdy uczestnik ma pełnomocnika z wyboru i jego ustanowienie w takim

charakterze nastąpiło wcześniej aniżeli ustanowienie z urzędu tego samego pełnomocnika, to nie ma podstaw do zasądzenia kosztów pełnomocnika z urzędu, tym bardziej że, jak wspomniano, skargą kasacyjna została sporządzona i wniesiona przez pełnomocnika z wyboru, a pełnomocnictwo to nie zostało wypowiedziane.